

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۳/۱۹

تحلیل پراکنش فضایی احساس امنیت شهروندی در استان هرمزگان

نعیا جلیلیان

کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور تهران

ایمان چقاجردی*

کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی گردشگری، گروه جغرافیا، واحد نجف آباد دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، اصفهان

چکیده

که آماره جریان خالص ۹ شهرستان بالاتر از سطح متوسط و میانگین به دست آمده از شاخص پرومتی برای سطح استان برابر با ۰,۵۹۴۸۴ ارزیابی گردیده است نتایج نشان می‌دهد که پراکنش فضایی احساس امنیت شهروندی در سطح استان هرمزگان تابع متغیرهای همچون میزان جمعیت، تراکم‌های اداری - نظامی می‌باشد چرا که شهرستان بندرعباس با بیشترین جمعیت و به عنوان مرکزیت استان هرمزگان و مرکزیت اداری و نظامی استان در رتبه اول مطلوبیت احساس امنیت و شهرستان ابوموسی با کمترین جمعیت در استان در رتبه ۱۳ قرار داشته است.

امروزه آگاهی از وضعیت احساس امنیت ساکنان یک اجتماع نقش مؤثری در شناخت چالش‌ها و راهکارهای توسعه یک جامعه داشته و پیش‌نیاز هرگونه توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی محسوب می‌گردد. هدف از پژوهش حاضر برآورد و سطح‌بندی شهرستان‌های ۱۳ گانه استان هرمزگان از نظر احساس امنیت شهروندی است که با استفاده از ۱۳ متغیر امکان‌پذیر گردیده است. روش تحقیق در این بررسی از نوع توصیفی - تحلیلی است. داده‌های این پژوهش از طریق مطالعه اسنادی (سالنامه آماری؛ بخش قضایی - ناحیه انتظامی استان هرمزگان) جمع‌آوری گردیده است. در این پژوهش به منظور وزن دهی شاخص‌ها از تکنیک دلفی و به منظور تحلیل داده‌ها از تکنیک پرومتی استفاده گردیده است. یافته‌های حاصل از تحقیق گویای آن است که اولاً استان هرمزگان از نظر احساس امنیت شهروندی دارای وضعیت نسبتاً مطلوبی می‌باشد چرا

کلمات کلیدی: تحلیل فضایی، امنیت، امور قضایی، هرمزگان، PROMETEE

نویسنده مسئول: ایمان چقاجردی، کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی گردشگری، گروه جغرافیا، واحد نجف آباد دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، اصفهان،
ichaghajardi@gmail.com

۱. مقدمه

امروزه این امر بر کسی پوشیده نیست که امنیت و احساس آن یکی از نیازهای اساسی انسان است و مردم همواره خواستار تأمین امنیت فردی و اجتماعی خود بوده‌اند (هزار جریبی و صفری شالی، ۱۳۸۸: ۹؛ کوزه‌گر و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۴۰). امنیت به روند توسعه و رشد همه اقشار مردم کمک می‌کند و سرانجام به توسعه همه‌جانبه جامعه می‌انجامد. به بیانی دیگر آسودگی خاطری که در سایه امنیت بروز می‌یابد، موجد رشد است (مختاری و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۳). از سویی امنیت از نیازها و ضرورت‌های پایه‌ای فرد و جامعه تلقی می‌شود که فقدان و یا اختلال در آن، پیامدها و بازتاب‌های نگران‌کننده و خطرناکی به دنبال دارد (ترابی و گودرزی، ۱۳۸۳: ۳۲)؛ انسان مدنی برای زندگی در جمع و دستیابی به مراتب بالای رشد نیازمند امنیت و آرامش خاطری است که با رشد و نمو جرائم و انحرافات اجتماعی، زمینه‌های نامنی در سطح جامعه بیشترین دلهره را ایجاد می‌کند و مانع از پیشرفت انسانی می‌گردد (ساروخانی و هاشم‌زاده، ۱۳۹۰: ۸۲). بی‌تردید عوامل گوناگونی در ایجاد امنیت و احساس ناشی از آن دخالت دارند که فقدان آن‌ها برقراری احساس امنیت را کند یا مانع از تحقق آن می‌شود. بر همین اساس، شناسایی عوامل و عناصر تأمین امنیت و احساس ایمنی و همچنین مشخص ساختن سطح برخورداری از احساس امنیت در یک جامعه از پیش شرط‌های اساسی در جهت برنامه‌ریزی برای ارتقای سطح امنیت به شمار می‌رود. با توجه به اهمیت این موضوع پژوهش حاضر با شناسایی ۱۳ متغیر دخیل در احساس امنیت شهروندی، سعی بر برآورد و سطح‌بندی میزان احساس امنیت در شهرستان‌های ۱۳ گانه استان هرمزگان دارد.

۲. پیشینه و مفاهیم نظری

امنیت از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین نیازهای انسان است که در بسیاری از نظریه‌ها و پژوهش‌های روانشناسی، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و مدیریت، از جمله نظریه‌پردازانی مانند فروم^{۵۶} (۱۹۴۱)، آلپرت^{۵۵} (۱۹۶۱)، هورنی^{۵۶} (۱۹۳۷)، مازلو^{۵۷} (۱۹۴۲)،

امروزه امنیت جز حیاتی‌ترین نیازهای جامعه بشری است و قوام و پایداری ساختارهای هر جامعه‌ای در میزان امنیت افراد آن جامعه بستگی دارد، زوال امنیت می‌تواند آرامش خاطر انسان را از بین ببرد و به جای آن اضطراب را وارد دل انسان کند (حقیقتیان و همکاران، ۱۳۹۱: ۳۸). لذا امنیت پدیده‌ای احساسی و ادراکی است و بیشتر به احساس روانی شهروندان از عوامل تهدید کننده برمی‌گردد. از دید بسیاری، احساس امنیت در جامعه مهم‌تر از وجود امنیت است، زیرا واکنش‌های فرد در جامعه به میزان دریافت و ادراک او از امنیت بستگی دارد. مقوله احساس امنیت به مثابه یک آرمان و واقعیت، به عنوان یکی از حقوق اساسی مردم مطرح است و در نهایت، ره‌آورد مجموعه‌ای از تعاملات و نیز تعاون و سازگاری بین اجزای مختلف نظام اجتماعی همچون نیروهای انتظامی است. این احساس ناشی از تجربه‌های عینی و اکتسابی افراد از شرایط و اوضاع پیرامونی است (هرسیچ و داوگلی، ۱۳۹۱: ۲). به بیانی دیگر امنیت یک نیاز اجتناب‌ناپذیر و غیر قابل انکار است و جامعه فاقد امنیت دارای جمعیتی فاقد آرامش روحی و روانی خواهد بود. این امر از نیازها و ضرورت‌های اساسی و پایه‌ای فرد و جامعه به شمار می‌رود و فقدان آن و یا اختلال در آن، پیامدها و بازتاب‌های نگران‌کننده و خطرناکی به دنبال دارد و تأمین و مراقبت از آن در فرآیند پایداری و پایداری جامعه در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، نظامی و جغرافیایی از ملزومات هر جامعه‌ای است و در همین راستا دولت‌ها و نظام‌های سیاسی، سالانه بودجه‌های هنگفتی را هزینه می‌کنند (بارسلطان و بریری، ۱۳۸۸: ۸۵). از دیگر سو یکی از مفاهیم با اهمیت و جدید در دنیای امروز و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی و اقتصادی موضوع و مفهوم امنیت است (ترابی و گودرزی، ۱۳۸۳: ۳۲). از همین رو امنیت مقوله‌ای اساسی در هر نظام اجتماعی محسوب گردیده و مقدمه لازم برای حیات سیاسی و اجتماعی دولت‌ها به شمار می‌آید (نوروزی و فولادی، ۱۳۸۸: ۱۳۰).

56 . Horney

57 . Masslow

54 Fromm

55 . Alport

ایمنی است. در فرهنگ سیاسی، مهم‌ترین عنصری که برای امنیت منظور می‌کنند فقدان تهدید است. در مفهومی ساده و فراگیر، امنیت، ایجاد شرایط مطلوب سیاسی برای اطمینان خاطر از حفظ و بقای ارزش‌های فرهنگی، مذهبی، قومی و نیز برقراری آرامش و رفاه در جامعه است. باری بوزان امنیت را حفاظت در مقابل خطر (امنیت عمومی)؛ احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) تعریف می‌کند (بوزان، ۱۳۷۸: ۵۲). به طور کلی امنیت را می‌توان از نظر اجتماعی و فرهنگی، وضعیتی آرام تلقی کرد که انسان در نهایت ایمنی نسبت به جان، مال، ناموس، حیثیت، هویت، ارتباطات، تفکرات، ارزش‌ها و ... خود چه در زمان حال و چه در آینده اطمینان داشته و شبانه‌روز را با تحمل حداقل ریسک ممکن سپری سازد. تنها زمانی که قوانین جامعه بر اساس توافق جمعی و رضایت عمومی به صورت یک قرارداد اجتماعی مورد تأیید متقابل افراد هسته‌های اجتماعی قرار گیرد و منافع ملی بر منافع فردی اولویت یابد، می‌توان به تحقق نوعی آرامش درونی در افراد و آسودگی از تعرض و تهدید اطمینان پیدا کرد (امیری و افشاری، ۱۳۹۰: ۵۱). بنابراین با توجه به موارد بیان شده می‌توان مفهوم امنیت را به مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت و در مورد افراد، به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع و به مخاطره نیفتادن این حقوق و آزادی‌ها و مصون بودن از تهدید و خطر مرگ، بیماری، فقر و حوادث غیرمترقبه و در کل، هر عاملی که آرامش انسان را از بین ببرد؛ تعریف نمود (هرسیج و محموداوغلی، ۱۳۹۱: ۱۱).

مفهوم احساس امنیت به پدیده ذهنی اشاره دارد و نه واقعیت عینی. به بیان دیگر، هنگامی که از احساس امنیت سخن می‌گوییم، در واقع به بعد ذهنی امنیت و نه واقعیت فیزیکی آن اشاره داریم، هر چند که این دو با یکدیگر مرتبط بوده، از هم تأثیر می‌پذیرند (حسینی، ۱۳۸۶: ۱۱). در واقع، احساس امنیت

لینگ^{۵۸} (۱۹۸۴)، مورز^{۵۹} (۱۹۸۰)، لوه^{۶۰} (۱۹۷۸)، لوچیانی^{۶۱} (۱۹۸۹)، ولفرز^{۶۲} (۱۹۶۲)، بوزان^{۶۳} (۱۹۹۱) و ماندل^{۶۴} (۱۹۹۴) به عنوان مهم‌ترین و بنیادی‌ترین نیازهای انسان به آن اشاره شده است (دلاور و همکاران، ۱۳۸۷: ۴۹).

امنیت مفهوم پیچیده‌ای است که تعریف واحد و مشخصی ندارد (رسولی و صالحی، ۱۳۹۰: ۱۶۹-۱۶۸). اگرچه در ظاهر فضای مفهوم امنیت کاملاً روشن، شفاف و دارای نمودهای عینی به نظر می‌رسد، اما تعریف مفهومی این اصطلاح کاملاً مناقشه‌آمیز است (ماندل، ۱۳۷۹؛ بوزان، ۱۳۷۸: ۵۱). برخی نیز معتقدند، امنیت با تعریف مفهوم مخالف آن یعنی ناامنی و بیان شاخص‌های وضعیت فقدان امنیت نیز قابل درک می‌باشد (حق پناه، ۱۳۷۷: ۱۴۴).

امنیت پدیده‌ای ادراکی و احساسی است؛ یعنی این اطمینان در مردم، دولتمردان و تصمیم‌گیران به وجود آید که برای ادامه زندگی بدون دغدغه، امنیت لازم وجود دارد (کاظمی، ۱۳۷۶: ۱۱۷). در تعریف لغوی امنیت، محافظت در مقابل خطر، احساس ایمنی و رهایی از تردید است (حسینی فر، ۱۳۸۳: ۱۲۴). در فرهنگ معین امنیت به معنای ایمن شدن و بیم نداشتن تعریف شده است (فرهنگ معین، ۱۳۹۱: ۳۵۲). واژه امنیت ابتدا در ادبیات سیاسی امریکا به شدت متداول گردید. سپس تغییرات مهمی که پس از جنگ جهانی دوم در سیاست بین‌الملل پدید آمد، موجب شد این مفهوم کارایی بیشتری پیدا کند. بوزان، که رهیافت مفهومی وسیعی از مسئله امنیت ارائه می‌دهد، اصطلاح امنیت را مفهومی توسعه‌نیافته تلقی می‌کند (بوزان، ۱۳۷۸: ۱۵). امنیت به معنای ایمن شدن، در امان بودن و بی‌بیمی، آرامش و آسودگی است. احساس امنیت نیز عبارت از نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت‌بخش، قانع‌کننده و آرام‌بخش) شهروندان نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی در شرایط فعلی و آتی است (حاجیان، ۱۳۸۴: ۲۸). امنیت به معنای آرامش، آسودگی و

62 . Velferz

63 . Robert Mondel

64 . Buzan Barry

58 . Laing

59 . Morz

60 . Louw

61 . Luciani

است. احساس امنیت در یک جامعه، به احساس روانی شهروندان از میزان وجود یا عدم تهدیدات در آن جامعه برمی گردد؛ هر چه میزان فراوانی تهدید در جامعه بیشتر باشد، احساس امنیت نیز پایین تر است. پس عوامل امنیت یک مفهوم بیرونی و عینی است (نوروزی و فولادی سپهر، ۱۳۸۸: ۱۴۷). احساس امنیت موضوع‌های گوناگونی را در بر می‌گیرد و قلمرو آن از فرد تا اجتماع می‌تواند گسترش یابد و حیطه‌های مختلفی، از جمله نامنی شغلی، روانی، سیاسی، جانی و قضایی را در بر می‌گیرد.

عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت‌بخش، قانع‌کننده و آرام‌بخش) شهروندان نسبت به عدم تأثیرگذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی (تهدیدات) در شرایط فعلی و آتی، در حوزه‌های امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی، یکپارچگی و امنیت سرزمین (حاجیان، ۱۳۸۴: ۲۸). همچنین، به معنای فقدان هراس از اینکه ارزش‌های انسانی مورد حمله قرار گیرد یا به مخاطره افتد یا به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع، اطمینان و آرامش خاطر، ایمنی، آرامش قلب و خاطر جمع بودن

جدول (۱): تقسیم‌بندی انواع امنیت بر اساس مرجع

عنوان	مرجع امنیت	ارزش‌های در معرض خطر	منابع تهدید	شکل تهدید
امنیت ملی	کشور یا رژیم	استقلال، حاکمیت ملی	کشورها و بازیگران فرعی	تهاجم نظامی
امنیت انسانی	افراد، بشریت	بقا و کیفیت زندگی	کشورها و بشریت	قتل، جرم، فقر، جنگ، بزهکاری
امنیت	اکوسیستم	بقای زندگی	بلاایای طبیعی	آلودگی، گرمای زمین، تخریب
امنیت اجتماعی	ملت‌ها، گروه‌های	هویت، وحدت اجتماعی،	کشورها، فرهنگ‌های	پاک‌سازی قومی، ژئوساید، تبعیض نژادی

منبع: بیدختی و همکاران، ۱۳۹۰؛ بیدختی و شریفی، ۱۳۹۱.

(Kim, 2008: 7). در سال (۲۰۰۵) چای پون چانگ^{۶۷} با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی به تحلیل جرم در پردیس دانشگاه هنگ‌کنگ پرداخت. در این تحقیق با استفاده از نقشه‌های بزهکاری یک ابزار تحلیلی تهیه شد که توانایی کمک به مدیران و پرسنل امنیتی برای تجدیدنظر در دید سنتی‌شان نسبت به جرائم را پدید آورد (Panik, 2009: 32). شام و همکاران در مطالعه‌ای به بررسی لکه‌های داغ مناطق جرم جنایت شهری برای زنان مسافر در سه ناحیه شهری جزیره پنانگ مالزی پرداختند. در این مطالعه نظر زنانی که از اتوبوس استفاده می‌کردند در مورد شاخص‌های سرویس حمل و نقل بررسی شد. بر اساس نظر پاسخگویان به ترتیب امنیت، به موقع بودن، راحتی و زیرساخت‌های ایستگاه مهمترین موارد ذکر شده بودند (دربان‌استانه، ۱۳۹۳، ۱۳۸). شنایدر و کیتچن (۲۰۱۳) نیز پیشگیری از جرم در فضاها شهری از طریق طراحی محیطی در

ضمن بررسی‌های به عمل آمده از منابع اطلاعاتی موجود در رابطه با موضوع، درمی‌یابیم که تحقیقات متعددی در زمینه احساس امنیت صورت گرفته که عمدتاً به بررسی نقش عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و روانشناختی بر احساس امنیت پرداخته‌اند و مطالعه‌ای که صرفاً به بررسی پراکنش فضایی احساس امنیت شهروندی پردازد، صورت نگرفته است. بنابراین در ذیل به مواردی چند از پژوهش‌هایی که قرابت معنایی بیشتری با موضوع تحقیق داشته‌اند پرداخته شده است. پل^{۶۵} و برانتینگهام^{۶۶} (۱۹۸۱) در پژوهش خود به بررسی پراکنش فضایی جرم با توجه به نوع کاربری‌ها در شهرها پرداخته و نتیجه‌گیری کرده‌اند که فعالیت‌های غیرقانونی بیشتر در نزدیکی شریان‌های اصلی حمل و نقل و شاهراه‌ها متمرکز است و همچنین در مسیرهای بین میدین و چهارراه‌ها که دارای عملکردهای گوناگون هستند، میزان بسیار بالایی از جرائم اتفاق می‌افتد

۶۷ . Chi pun chang

۶۵ . Paul

۶۶ . Brantingham

شهرستان با میانگین ۲,۴۶ در حد متوسط و پایین می‌باشد. نتایج تحلیل فضایی این پژوهش نیز حاکی وجود طبقات خوشه‌ای و متفاوت از نظر احساس امنیت در پهنه منطقه مورد مطالعه است (دربان آستانه و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۰۶). لطیفی و امیری (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت و اولویت‌بندی آن با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و با استفاده از تکنیک تاپسیس فازی به شناسایی عوامل مؤثر بر احساس امنیت و سطح‌بندی آن در شهر تهران پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که از مابین شاخص‌های مورد مطالعه در پژوهش، شاخص حضور به موقع و سریع فوریت‌های پلیسی رتبه نخست و شاخص کاهش میزان رشوه و پارتی‌بازی در بین کارکنان نیروی انتظامی رتبه دوم را به خود اختصاص داده است (لطیفی و امیری، ۱۳۹۴: ۱۱۱). فروغ‌زاده و شریعتی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان بررسی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی به بررسی احساس امنیت در بین زنان شهر مشهد در فضاهای عمومی پرداخته و دریافته‌اند که میزان احساس امنیت در شهر مشهد برای زنان با وضع مطلوب، فاصله‌ای چشم‌گیر و محسوس دارد. نکته حائز اهمیت در این پژوهش پایین بودن سطح امنیت اخلاقی در شهر مشهد برای زنان است (فروغ‌زاده و شریعتی، ۱۳۹۴: ۱). باپیری و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و عوامل مرتبط با آن با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی به بررسی این موضوع مابین دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی استان ایلام پرداخته و دریافته‌اند که میزان احساس امنیت در استان ایلام در سطح نامطلوبی قرار دارد. بر اساس نتایج این پژوهش ۴۶,۶ درصد از دانشجویان استان ایلام احساس امنیتی در حد متوسط و ۴۳,۳ درصد احساس امنیتی در سطح پایین داشته‌اند (باپیری و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۵). سلطانی و همکاران (۱۳۹۵) به تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری شهر قدی با استفاده از مدل TOPSIS پرداخته و دریافته‌اند که محله مرکزی این شهر به عنوان یک محله کمابیش نوساز با توزیع متناسب کاربری اراضی، برخوردارترین

دو کشور ایالات متحده و بریتانیا را به طور جداگانه مورد تجزیه و تحلیل و مقایسه قرار داده‌اند. این تجارب به عنوان پیشینه‌ای مورد در سایر کشورها قابل استفاده است (سلطانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۹۰). فوستر و همکاران (۲۰۱۴) تاثیرات ترس از جرم را در راه رفتن و پیاده‌روی افراد در استرالیا بررسی و تحلیل کرده‌اند. نتایج یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که با افزایش مداخلات و تصمیم‌گیری‌ها می‌توان ترس از جرم را کاهش و میزان پیاده‌روی را در معابر شهری افزایش داد (Foster et al, 2014: 11).

اسماعیلی (۱۳۸۶) ضمن بررسی میزان احساس امنیت شهروندان شهر مشهد و عوامل مؤثر بر آن دریافت که یکی از عوامل اثرگذار بر احساس امنیت حمایت اجتماعی می‌باشد. که با افزایش میزان حمایت‌های اجتماعی نه تنها بر میزان ارتکاب جرم کم شده است بلکه بر میزان احساس امنیت نیز افزوده گردیده است (اسماعیلی، ۱۳۸۹: ۶-۵). خدامرادی (۱۳۸۷) ضمن بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهران نشان داد که عواملی همچون رضایت از عملکرد و خدمات نیروی انتظامی، تحصیلات و داشتن انگیزه مشارکت با نیروی پلیس از عوامل مؤثر در احساس امنیت شهروندان می‌باشند (خدامرادی، ۱۳۸۷: ۱۰-۹). بیات (۱۳۸۸) ضمن بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهران نشان داد که عملکرد پلیس در احساس ناامنی شهروندان تأثیر دارد. علاوه بر این عواملی چون تأمین اجتماعی، مطالبات اجتماعی و احساس تعلق از عوامل مؤثر در احساس امنیت شهروندان می‌باشد (بیات، ۱۳۸۸: ۳۱). امیرکافی (۱۳۸۵) در تحقیقی با عنوان بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن در شهر تهران نشان داده است که احساس امنیت با متغیرهایی همچون بی‌نظمی اجتماعی، درک از بروز جرائم و بزهکاری، ریسک و مخاطره (ریسک اعتماد کردن) و حمایت اجتماعی همبستگی معنی‌داری دارد (امیرکافی، ۱۳۸۵: ۲). علیرضا دربان آستانه و همکاران در پژوهشی به تحلیل فضایی احساس امنیت در روستاهای شهرستان شیروان و چرداول پرداخته و دریافته‌اند که احساس امنیت

است. برای تحلیل فضایی احساس امنیت استفاده شده است. این روش که در سال ۱۹۸۶ میلادی از سوی دو پروفسور بلژیکی به نام‌های جان پیر برنز و برتراند مارسکال ارائه شد، دارای تکنیک‌های پشتیبانی تصمیم‌گیری چند شاخصه است و باعث ایجاد تحول در روش‌های رتبه‌بندی شده است (Brans et al, 1986: 228).

روش‌های پرومیتی به صورت چند تصمیم‌گیرنده عمل می‌کند و ترکیب این روش‌ها با روش‌های ترسیمی، ابزار مفیدی برای تحلیل ارتباط میان شاخص‌ها و تصمیم‌گیرندگان ایجاد می‌کند و شکاف باقیمانده تا توافق بر تصمیم را از بین می‌برد. روش‌های پرومیتی به صورت کلی شامل سه گام است (فرجی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۸).

الف: انتخاب معیار تصمیم: این معیارها تلاش دارند تا دامنه‌ی انحراف بین ارزیابی گزینه‌ها را محاسبه کنند. ارزیابی در این روش به صورت قطعی است و حالت احتمالی ندارد. همچنین درک عوامل این روش برای تصمیم‌گیرنده ساده است؛ زیرا تمامی عامل‌های تعریف شده ماهیت اقتصادی دارند و مقایسات زوجی بین گزینه‌های امکان‌پذیر مجموعه A، به صورت زیر نشان داده می‌شود:

$$\begin{aligned} a, b \in A \quad f(a) > f(b) &\iff aPb \\ a, b \in A \quad f(a) = f(b) &\iff aIb \end{aligned}$$

در این روش برای محاسبه و ارزیابی انحرافات گزینه‌ها نسبت به شاخص‌های مختلف، یک معیار تصمیم برای هر شاخص در نظر گرفته می‌شود. به همین منظور تابع برتری گزینه‌ی a بر گزینه‌ی b نسبت به شاخص f را به صورت P(a,b) تعریف می‌کنیم. در اغلب موارد می‌توان فرض کرد که P(a,b) یک تابع انحراف (d) است:

$$d = F(a) - F(b)$$

محل شهر قدس و محله جنوب غربی با بافت آشفته و سکونت غالب مهاجران، محروم‌ترین محله از لحاظ شاخص‌های احساس امنیت، رتبه‌بندی شده‌اند (سلطانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۸۸).

۳. روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر ماهیت کاربردی و روش تحقیق آن توصیفی-تحلیلی است. از آنجا که جامعه آماری این پژوهش را، شهرستان‌های ۱۳ گانه استان هرمزگان تشکیل می‌دهند، اطلاعات مورد نیاز از آخرین سالنامه آماری این استان و همچنین ناحیه انتظامی استان گردآوری شده است. در پژوهش حاضر جمع‌آوری مبانی نظری به روش قیاسی و تعمیم نتایج به صورت استقرایی بوده است. به منظور سنجش و سطح‌بندی شهرستان‌های استان، ۱۳ شاخص از مؤلفه‌های امنیت شهروندی از طریق مرور پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه انتخاب و با استفاده از تکنیک^{۶۸} Delphi ارزش‌دهی گردید. در همین راستا پرسش‌نامه‌ای در ارتباط با اهمیت و میزان وزن شاخص‌های تحقیق تدوین و برای ۱۰ نفر از کارشناسان و متخصصین این حوزه ارسال گردید، از تعداد ۱۰ پرسشنامه ارسالی، ۶ پرسشنامه توسط متخصصان تکمیل و عودت داده شد که میانگین وزن‌های به دست آمده از این پرسشنامه‌ها به عنوان وزن‌های مورد نیاز جهت انجام مدل تحقیق بکار رفت. در نهایت به منظور سطح‌بندی شهرستان‌ها از تکنیک تصمیم‌گیری PROMETE استفاده گردیده است. لازم به ذکر است در این تحقیق به منظور سنجش سطح احساس امنیت شهروندی از گویه‌های امنیت انسانی شامل (ابعاد جانی، اقتصادی، اخلاقی و قضایی) در قالب ۱۳ متغیر استفاده گردیده است که در جدول (۲) آورده شده است.

۳-۱ روش پرومیتی

در مقاله‌ی حاضر از روش پرومیتی به دلیل آنکه در موضوعات مربوط به رتبه‌بندی از این مدل بسیار کم استفاده گردیده

گروه، فرصت اصلاح دیدگاه‌ها و سطحی از ناشناس ماندن می‌باشد (Okoli & Pawlowski, 2004: 15).

^{۶۸} روشی برای ساختاردهی به یک فرایند ارتباط گروهی، به گونه‌ای که فرایند به اعضای گروه- به عنوان یک مجموعه، اجازه چالش با مساله را می‌دهد. برای اجرای این ارتباط ساختاریافته نیاز به بازخور در مورد نقش افراد، ارزیابی قضاوت

جدول (۲): گویه‌های استفاده شده در تحقیق

X1	تعداد دادگاه به ده هزار نفر
X2	تعداد دادسرا به ده هزار نفر
X3	میزان سرقت از اماکن دولتی به ده هزار نفر
X4	میزان سرقت از وسایل نقلیه و وسایل آن به ده هزار نفر
X5	میزان سرقت از احشام به ده هزار نفر
X6	تصادفات درون شهری وسایل نقلیه منجر به فوت به ده هزار نفر
X7	تصادفات درون شهری وسایل نقلیه منجر به جرح به ده هزار نفر
X8	تصادفات درون شهری وسایل نقلیه منجر به خسارت به ده هزار نفر
X9	میزان مواد مخدر کشف شده توسط نیروهای نظامی
X10	تعداد حمل کننده و توزیع کننده مواد مخدر به ده هزار نفر جمعیت زنان شهرستان
X11	تعداد نفرات معتاد به مواد مخدر به ده هزار نفر جمعیت شهرستان
X12	تعداد نگهدارنده مواد مخدر نسبت به ده هزار نفر جمعیت شهرستان
X13	میزان سرقت از منازل و مغازه‌ها به ده هزار نفر جمعیت.

مأخذ: مطالعات اسنادی پژوهشگر، ۱۳۹۶.

شکل (۱): معیارهای تصمیم (Brans et al, 1986: 228)

نوع داده‌ها و نظر تصمیم گیرنده، تعیین کننده نوع معیار است. میزان P در هر تابع توسط یک رابطه ریاضی محاسبه می‌شود. روابط جدول شماره یک، نشان‌دهنده هر یک از این توابع است.

(ب) مقایسه‌ی گزینه‌ها: در این گام به مقایسه‌ی دو به دوی گزینه‌ها در تمام شاخص‌ها پرداخته می‌شود و برای هر جفت از گزینه‌ها، میزان کلی برتری یک گزینه به دست می‌آید.

$$\pi(a,b) = \sum w_j \cdot p_j(a,b)$$

نوع معیار	تعریف	عامل‌ها
نوع ۱	$H(d) = \begin{cases} 0, & d = 0; \\ 1, & d > 0. \end{cases}$	-
نوع ۲	$H(d) = \begin{cases} 0, & d \leq q; \\ 1, & \text{otherwise.} \end{cases}$	p
نوع ۳	$H(d) = \begin{cases} \frac{ d }{p}, & d \leq p; \\ 1, & d > 0. \end{cases}$	p
نوع ۴	$H(d) = \begin{cases} 1, & d \leq q; \\ 1/2, & q < d \leq p; \\ 1, & \text{otherwise.} \end{cases}$	q, p
نوع ۵	$H(d) = \begin{cases} 1, & d \leq q; \\ \frac{ d - q}{p - q}, & q < d \leq p; \\ 1, & \text{otherwise.} \end{cases}$	q, p
نوع ۶	$H(d) = 1 - \exp\{-\frac{d^2}{2\sigma^2}\}$	\sigma

شکل (۲): تعریف و عوامل معیارهای تصمیم (Brans et al, 1986: 228)

مقدار Wj وزن‌های مرتبط با هر شاخص است که اعداد حقیقی مثبت است و به اندازه‌ی شاخص بستگی ندارند. در برخی از

در این حالت اگر فرض کنیم که تابع انحراف مذکور نرمال شود، داریم:

$$P(a,b)=0 \quad \text{if} \quad 0 \leq d$$

$$P(a,b) \approx 0 \quad \text{if} \quad d > 0$$

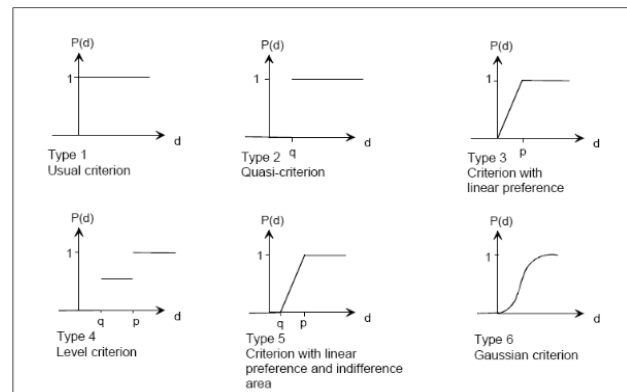
$$P(a,b) \approx 1 \quad \text{if} \quad \text{برتری قوی}$$

$$d \gg 0$$

$$P(a,b)=1 \quad \text{if} \quad \text{برتری خیلی قوی}$$

$$d \gg \gg 0$$

روش پرومیتی ایجاب می‌کند که یک معیار تصمیم به هر شاخص fj (j=1,2,3,...,k) مرتبط شود. برای تسهیل این امر، یک مجموعه‌ی معیار به تصمیم گیرنده ارائه می‌شود که از ۱ تا ۶ شماره گذاری شده است.

اولویت دیگر گزینه‌ها بر گزینه‌ی مورد نظر می‌باشد. بنابراین $\Phi^-(a)$ نشان‌دهنده‌ی ضعف هر گزینه است.

جریان خروجی (مثبت): $\Phi^+(a) = 1/(n-1) \sum$

$$\pi(\alpha, x)$$

جریان ورودی (منفی): $\Phi^-(a) = 1/(n-1) \sum$

$$\pi(x, a)$$

۴. منطقه مورد مطالعه

استان هرمزگان در جنوب کشور و بین مختصات جغرافیایی ۲۵ درجه و ۷ دقیقه تا ۲۸ درجه و ۵۷ دقیقه عرض شمالی و ۵۳ درجه و ۲ دقیقه تا ۵۷ درجه و ۶۶ دقیقه طول شرقی از نصف‌النهار گرینویچ واقع شده است. این استان ۷۲۶۳۱۳۱ کیلومتر مربع مساحت دارد و حدود ۴٫۱ درصد از خاک کشور ایران را تشکیل می‌دهد. هرمزگان از جهت شمال و شمال شرق با استان کرمان، از غرب و شمال غرب با استان‌های فارس و بوشهر، از شرق با سیستان و بلوچستان همسایه بوده و جنوب آن را آب‌های خلیج فارس و دریای عمان در نواری به طول تقریبی ۹۰۰ کیلومتر در بر گرفته است. هرمزگان بر اساس آخرین تقسیمات کشوری در سال ۱۳۹۲ دارای ۱۳ شهرستان، ۳۸ شهر، ۸۵ دهستان، ۳۸ بخش و ۲۲۵۷ آبادی بوده است.

شکل (۳): موقعیت سیاسی شهرستان‌های استان هرمزگان

تعریف شد. ماتریس تصمیم‌گیری که متشکل از گزینه‌ها (سطرها) و معیارها (ستون) است. گزینه‌های ما شهرستان‌های ۱۳ گانه استان هرمزگان و معیارهای ما ۱۳ معیاری هستند که در جدول (۲) نیز به آن‌ها اشاره شد و کدگذاری گردیدند.

حالت‌ها نیز وزن‌ها به صورت یکسان در نظر گرفته شده و شاخص برتری $\pi(a,b)$ ، به صورت میانگین تمام $p(a,b)$ ها به دست می‌آید.

$$\pi(a,b) = (1/k) \sum p_j(a,b)$$

به طور ضمنی یک برتری عمومی ضعیف از a و b را نشان

می‌دهد: $P(a,b) \gg 0$

به طور ضمنی یک برتری عمومی قوی از a و b را نشان

می‌دهد: $P(a,b) \gg 1$

$\pi(a,b)$ نشان می‌دهد که چگونه و به چه میزان گزینه‌ی a بر گزینه‌ی b برتری دارد و در مقابل $\pi(b,a)$ نشان می‌دهد که گزینه‌ی b چگونه و با چه درجه‌ای بر گزینه‌ی a برتری دارد.

ج) تصمیم‌گیری: برای انتخاب گزینه‌ی مطلوب، لازم است که $n-1$ گزینه‌ی دیگر متعلق به مجموعه A رد شوند. بنابراین دو جریان اولویت‌بندی را تعریف می‌کنیم. جریان خروجی، نشان‌دهنده‌ی میزان اولویت هر گزینه نسبت به سایر گزینه‌هاست. به عبارت دیگر $\Phi^+(a)$ نشان‌دهنده‌ی قوت و قدرت هر گزینه است. جریان ورودی نیز نشان‌دهنده‌ی میزان

۵. یافته‌های تحقیق

۵-۱ تشکیل ماتریس تصمیم‌گیری

پس از جمع‌آوری داده‌ها از طریق مطالعه اسنادی، ماتریس داده‌های خام هر یک از معیارها در محدوده مورد مطالعه

جدول (۳): ماتریس داده‌های خام (ماتریس تصمیم‌گیری) در استان مورد مطالعه

X13	X12	X11	X10	X9	X8	X7	X6	X5	X4	X3	X2	X1	
۰	۱,۹۰	۳,۸۰	۳,۸۰	۰,۰۲	۱,۹۰	۵,۷۰	۰	۰	۰	۱,۹۰	۰	۱,۹۰	ابوموسی
۰,۱۲	۱,۱۲	۳,۹۹	۱۰,۷	۳۱۸,۶	۰,۳۷	۲,۱۲	۰	۰,۱۲	۱,۶۲	۱۱,۹	۰,۲۴	۰,۲۴	بستک
۰,۲۴	۰,۴۹	۰,۷۴	۳,۲۴	۲۸۶,۴	۰	۰	۰	۰	۱,۹۹	۱۲,۷	۰,۲۵	۰,۴۹	بشاگرد
۰,۹۰	۹,۳۶	۱۹,۶	۳۲,۹	۶۰۸,۷	۳,۳۱	۲۴,۲	۰,۷۴	۰,۷۹	۴۹,۱	۹۸,۹	۰,۴۲	۰,۵۴	بندرعباس
۰,۱۴	۳,۲۶	۹,۵۷	۲۱,۳	۲۵۳,۲	۰,۸۹	۴,۹۷	۰,۴۴	۰,۲۲	۴,۳۰	۲۹,۵	۰,۲۲	۰,۲۲	بندر لنگه
۰	۰,۷۰	۸,۸۶	۱۵,۸	۱۱۹,۲	۲,۳۳	۱۲,۸	۰,۴۶	۰,۴۶	۳,۵۰	۴۱,۵	۰,۴۶	۰,۴۶	پارسیان
۰,۱۸	۴,۹۱	۱۰,۵	۱۷,۹	۱۴۳۹,۲	۰,۱۸	۲,۶۴	۰,۳۷	۰,۱۸	۱۰,۹	۲۶,۲	۰,۵۶	۰,۳۷	جاسک
۰,۱۵	۶,۶۷	۲۶,۵	۵۰,۳	۳۸۴,۷	۰,۳۰	۳,۶۴	۰	۱,۵۱	۷,۷۴	۶۰,۵	۰,۶۰	۰,۴۵	حاجی‌آباد
۰	۰,۷۵	۸,۳۰	۳۰,۹	۳۸۸,۷	۱,۵۱	۵,۰۹	۰,۱۸	۰	۶,۲۳	۳۴,۳	۰,۳۷	۰,۳۷	خمیر
۰,۹۲	۳,۹۶	۹,۵۳	۲۹,۱	۴۲۱,۸	۰,۵۹	۴,۳۰	۰,۴۲	۳,۷۹	۱۵,۸	۴۵,۳	۰,۱۶	۰,۲۵	رودان
۰,۴۶	۰,۹۲	۱۰,۴	۱۴,۱	۰,۷۷	۰	۱,۶۲	۰,۲۳	۰,۲۳	۱۰,۶	۳۰,۳	۰	۰	سیریک
۰,۰۸	۳,۷۳	۳۱,۰	۴۸,۱	۱۲,۸۲	۲,۰۳	۱۲,۳	۰,۴۲	۰	۱۲,۶	۹۲,۶	۰,۳۳	۰,۲۵	قشم
۰,۶۷	۳,۹۰	۱۶,۴	۲۰,۰	۳۹۵,۹۶	۱,۴۰	۶,۳۲	۰,۵۹	۱,۰۱	۲۲,۱	۴۹,۸	۰,۲۹	۰,۲۱	میناب

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶.

$$f_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{j=1}^n x_{ij}^2}}, i = 1, 2, \dots, m; \quad j = 1, 2, \dots, n \quad (1)$$

۳-۵ تشکیل ماتریس وزین

در این مرحله ماتریس نرمالیزه شده حاصل از رابطه (۱) در وزن هر یک از شاخص‌ها که از طریق تکنیک دلفی به دست آمده ضرب می‌گردد. به عبارتی در این مرحله اعداد تک تک ۱۳ شاخص ماتریس (۴) مرتبط با ۱۳ گزینه (شهرستان) مورد مطالعه در وزن هر شاخص ضرب می‌گردد. نتایج ماتریس وزین در جدول (۵) آورده شده است.

۲-۵ نرمال‌سازی و تعیین وزن معیارها

پس از تشکیل ماتریس تصمیم‌گیری نرمال‌سازی این ماتریس از طریق نرم ساعتی انجام شده است (رابطه ۱). لازم به ذکر است نرمال‌سازی داده‌ها به منظور هم‌جهت نمودن شاخص‌ها صورت گرفته است. همچنین لازم به ذکر است که در این مرحله به منظور وزن دهی معیارها از تکنیک دلفی استفاده گردیده است. بر این اساس پرسشنامه‌ای آماده و برای ۱۰ متخصص ارسال گردید که از پرسشنامه‌های ارسال ۶ مورد آن تکمیل و عودت گردید که میانگین آن‌ها وزن معیارهای ما را تشکیل داده است. نتایج نرمال‌سازی داده‌ها و وزن‌های معیارها در جدول (۴) آورده شده است.

جدول (۴): ماتریس نرمال شده

X13	X12	X11	X10	X9	X8	X7	X6	X5	X4	X3	X2	X1	
۰,۰۰	۰,۱۳	۰,۰۷	۰,۰۴	۰,۰۰	۰,۳۵	۰,۱۷	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۱	۰,۰۰	۰,۸۴	ابوموسی
۰,۰۸	۰,۰۸	۰,۰۷	۰,۱۱	۰,۱۷	۰,۰۷	۰,۰۶	۰,۰۰	۰,۰۳	۰,۰۳	۰,۰۷	۰,۲۰	۰,۱۱	بستک
۰,۱۶	۰,۰۳	۰,۰۱	۰,۰۳	۰,۱۶	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۳	۰,۰۷	۰,۲۰	۰,۲۲	بشاگرد
۰,۵۷	۰,۶۳	۰,۳۶	۰,۳۴	۰,۳۳	۰,۶۱	۰,۰۷۴	۰,۵۴	۰,۱۸	۰,۸۱	۰,۵۵	۰,۳۳	۰,۲۴	بندرعباس
۰,۰۹	۰,۲۲	۰,۱۸	۰,۲۲	۰,۱۴	۰,۱۶	۰,۱۵	۰,۳۲	۰,۰۵	۰,۰۷	۰,۱۶	۰,۱۷	۰,۱۰	بندر لنگه
۰,۰۰	۰,۰۵	۰,۱۶	۰,۱۶	۰,۰۷	۰,۴۳	۰,۳۹	۰,۳۴	۰,۱۱	۰,۰۶	۰,۲۳	۰,۳۶	۰,۲۱	پارسیان
۰,۱۲	۰,۳۳	۰,۲۰	۰,۱۸	۰,۷۹	۰,۰۳	۰,۰۸	۰,۲۷	۰,۰۴	۰,۱۸	۰,۱۵	۰,۴۴	۰,۱۷	جاسک
۰,۱۰	۰,۴۵	۰,۴۹	۰,۵۲	۰,۲۱	۰,۰۶	۰,۱۱	۰,۰۰	۰,۳۵	۰,۱۳	۰,۳۴	۰,۴۷	۰,۲۰	حاجی آباد
۰,۰۰	۰,۰۵	۰,۱۵	۰,۳۲	۰,۲۱	۰,۲۸	۰,۱۶	۰,۱۴	۰,۰۰	۰,۱۰	۰,۱۹	۰,۳۰	۰,۱۷	خمیر
۰,۵۹	۰,۲۷	۰,۱۸	۰,۳۰	۰,۲۳	۰,۱۱	۰,۱۳	۰,۳۰	۰,۸۸	۰,۲۶	۰,۲۵	۰,۱۳	۰,۱۱	رودان
۰,۲۹	۰,۰۶	۰,۱۹	۰,۱۴	۰,۰۰	۰,۰۰	۰,۰۵	۰,۱۷	۰,۰۵	۰,۱۸	۰,۱۷	۰,۰۰	۰,۰۰	سیریک
۰,۰۵	۰,۲۵	۰,۵۸	۰,۴۹	۰,۰۱	۰,۳۷	۰,۳۸	۰,۳۱	۰,۰۰	۰,۲۱	۰,۵۲	۰,۲۷	۰,۱۱	قشم
۰,۴۳	۰,۲۶	۰,۳۰	۰,۲۱	۰,۲۲	۰,۲۶	۰,۱۹	۰,۴۳	۰,۲۴	۰,۳۶	۰,۲۸	۰,۲۳	۰,۰۹	میناب
۰,۰۹۷	۰,۰۸۴	۰,۰۸۵	۰,۰۴۷	۰,۰۴۵	۰,۰۸۸	۰,۰۹۱	۰,۰۹۲	۰,۰۹۳	۰,۰۹۵	۰,۰۴۱	۰,۰۶۵	۰,۰۷۷	وزن معیار

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶.

جدول (۵): ماتریس وزین

X13	X12	X11	X10	X9	X8	X7	X6	X5	X4	X3	X2	X1	
۰	۰,۰۱۰	۰,۰۰۵	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰	۰,۰۰۳	۰,۰۱۵	۰	۰	۰	۰,۰۰۰	۰	۰,۰۶۴	ابوموسی
۰,۰۰۷	۰,۰۰۶	۰,۰۰۶	۰,۰۰۵	۰,۰۰۷	۰,۰۰۶	۰,۰۰۵	۰	۰,۰۰۲	۰,۰۰۲	۰,۰۰۳	۰,۰۱۳	۰,۰۰۸	بستک
۰,۰۱۵	۰,۰۰۲	۰,۰۰۱	۰,۰۰۱	۰,۰۰۷	۰	۰	۰	۰	۰,۰۰۳	۰,۰۰۳	۰,۰۱۳	۰,۰۱۶	بشاگرد
۰,۰۵۵	۰,۰۵۳	۰,۰۳۱	۰,۰۱۵	۰,۰۱۴	۰,۰۵۳	۰,۰۶۷	۰,۰۴۹	۰,۰۱۷	۰,۰۷۶	۰,۰۲۳	۰,۰۲۲	۰,۰۱۸	بندرعباس
۰,۰۰۹	۰,۰۱۸	۰,۰۱۵	۰,۰۱۰	۰,۰۰۶	۰,۰۱۴	۰,۰۱۳	۰,۰۲۹	۰,۰۰۴	۰,۰۰۶	۰,۰۰۷	۰,۰۱۱	۰,۰۰۷	بندر لنگه
۰	۰,۰۰۳	۰,۰۱۳	۰,۰۰۷	۰,۰۰۲	۰,۰۳۷	۰,۰۳۵	۰,۰۳۱	۰,۰۱۰	۰,۰۰۵	۰,۰۰۹	۰,۰۲۴	۰,۰۱۵	پارسیان
۰,۰۱۱	۰,۰۲۷	۰,۰۱۶	۰,۰۰۸	۰,۰۳۵	۰,۰۰۳	۰,۰۰۷	۰,۰۲۵	۰,۰۰۴	۰,۰۱۷	۰,۰۰۶	۰,۰۲۹	۰,۰۱۲	جاسک
۰,۰۰۹	۰,۰۳۷	۰,۰۴۱	۰,۰۲۴	۰,۰۰۹	۰,۰۰۴	۰,۰۱۰	۰	۰,۰۳۲	۰,۰۱۲	۰,۰۱۴	۰,۰۳۱	۰,۰۱۵	حاجی آباد
۰	۰,۰۰۴	۰,۰۱۳	۰,۰۱۴	۰,۰۰۹	۰,۰۲۴	۰,۰۱۴	۰,۰۱۲	۰	۰,۰۰۹	۰,۰۰۸	۰,۰۱۹	۰,۰۱۲	خمیر
۰,۰۵۶	۰,۰۲۲	۰,۰۱۵	۰,۰۱۴	۰,۰۱۰	۰,۰۰۹	۰,۰۱۱	۰,۰۲۸	۰,۰۸۱	۰,۰۲۴	۰,۰۰۱	۰,۰۰۹	۰,۰۰۸	رودان
۰,۰۲۸	۰,۰۰۵	۰,۰۱۶	۰,۰۰۶	۰,۰۰۰	۰	۰,۰۰۴	۰,۰۱۵	۰,۰۰۴	۰,۰۱۶	۰,۰۰۷	۰	۰	سیریک
۰,۰۰۵	۰,۰۲۱	۰,۰۴۸	۰,۰۲۳	۰,۰۰۰	۰,۰۳۲	۰,۰۳۴	۰,۰۲۸	۰	۰,۰۱۹	۰,۰۲۱	۰,۰۱۷	۰,۰۰۸	قشم
۰,۰۴۱	۰,۰۲۲	۰,۰۲۵	۰,۰۰۹	۰,۰۰۹	۰,۰۲۲	۰,۰۱۷	۰,۰۳۹	۰,۰۲۱	۰,۰۳۴	۰,۰۱۱	۰,۰۱۵	۰,۰۰۷	میناب

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶.

۴-۵ تشکیل ماتریس تابع ارجحیت

هر معیار و دیدگاه تصمیم گیرنده تعیین می‌شود (Albadavi et al, 2007: 673). تابع ارجحیت تفاوت بین مقادیر دو گزینه A_1, A_2 را در یک معیار ویژه به درجه ارجحیتی تبدیل می‌کند که از ۰ تا ۱ تغییر می‌کند (Safari et al, 2012: 97).

در تعریف از این مرحله می‌توان گفت، هنگامی که دو معیار $A_1, A_2 \in A$ را مقایسه می‌کنیم باید نتایج این مقایسات را بر اساس یک ارجحیت بیان کنیم (Macharis et al, 2007:307). در روش پرومیتی، تابع ارجحیت هر معیار غالباً از طریق ماهیت

جدول (۶): ماتریس نمادهای ترجیحی

ردیف	قشم	پارسیان	رودان	بندر لنگه	حاجی آباد	جاسک	پارسیان	بندر لنگه	بندرعباس	بشاگرد	بستک	ابوموسی
۱	۰,۲۵	۰,۳۵	۰,۲۹	۰,۳	۰,۱۷	۰,۲۲	۰,۳	۰,۴	۰,۳	۰,۳	۰,۴	۰,۰۰۰
۲	۰,۲۷	۰,۳۵	۰,۲۵	۰,۲۳	۰,۳۵	۰,۲۷	۰,۳	۰,۳۸	۰,۲۹	۰,۲۶	۰,۰۰۰	۰,۲۶
۳	۰,۳	۰,۴	۰,۳	۰,۲۴	۰,۴	۰,۳	۰,۳	۰,۴	۰,۲۸	۰,۰۰۰	۰,۲۳	۰,۲۲
۴	۰,۰۰۷	۰,۱۵	۰,۱۱	۰,۱۷	۰,۱۶	۰,۱۷	۰,۰۰۹	۰,۳۱	۰,۰۰۰	۰,۱۱	۰,۱۲	۰,۲۱
۵	۰,۲۰	۰,۲۸	۰,۱۸	۰,۲۴	۰,۲۹	۰,۲۳	۰,۱۲	۰,۰۰۰	۰,۲۷	۰,۲۱	۰,۲۵	۰,۲۶
۶	۰,۲۹	۰,۲۹	۰,۲۱	۰,۲۷	۰,۱۱	۰,۱۴	۰,۰۰۰	۰,۳۵	۰,۲۷	۰,۱۷	۰,۰۹	۰,۲۲
۷	۰,۲۷	۰,۲۰	۰,۱۱	۰,۳۷	۰,۲۶	۰,۰۰۰	۰,۱۴	۰,۳۸	۰,۲۳	۰,۲۲	۰,۰۲۶	۰,۲۴
۸	۰,۰۹	۰,۰۵	۰,۱۴	۰,۲۱	۰,۰۰۰	۰,۲۵	۰,۳	۰,۲۴	۰,۲۵	۰,۱۱	۰,۰۰۶	۰,۲۲
۹	۰,۲۹	۰,۳۰	۰,۱۲	۰,۰۰۰	۰,۲۱	۰,۲۳	۰,۲۲	۰,۴	۰,۲۶	۰,۲	۰,۱۵	۰,۲۴
۱۰	۰,۱۸	۰,۲۸	۰,۰۰۰	۰,۲۱	۰,۳۲	۰,۲۴	۰,۱۳	۰,۰۰۵	۰,۲۰	۰,۱۶	۰,۲۸	۰,۲۶
۱۱	۰,۲۸	۰,۰۰۰	۰,۲۳	۰,۲۹	۰,۴	۰,۲۷	۰,۲۰	۰,۳۷	۰,۲۳	۰,۲۱	۰,۴	۰,۳
۱۲	۰,۰۰۰	۰,۱۹	۰,۱۴	۰,۲۹	۰,۱۵	۰,۱۴	۰,۱۲	۰,۴	۰,۲۲	۰,۰۲	۰,۱۷	۰,۲۵
۱۳	۰,۱۸	۰,۱۹	۰,۱۹	۰,۲۱	۰,۲۳	۰,۲۲	۰,۰۶	۰,۲۹	۰,۱۶	۰,۱۵	۰,۲۰	۰,۲۶

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶.

۵-۵ جریان‌های ورودی و خروجی

هرچه این مقدار بیشتر باشد این گزینه برتر خواهد بود. جریان ورودی بیان می‌کند که گزینه‌های دیگر چه قدر بر گزینه a برتر می‌باشند. هرچه این مقدار کمتر باشد این گزینه بهتر خواهد بود. (جدول ۷).

جدول (۷): جریان‌های ورودی و خروجی آلترناتیوها

F ⁻	F ⁺	آلترناتیوها	F ⁻	F ⁺	آلترناتیوها
۰,۰۸۷۵۴	۰,۷۵۲۱	حاجی آباد	۰,۰۷۳۴۳	۰,۲۲۶۰۱	ابوموسی
۰,۰۷۴۸۴	۰,۵۵۲۵۴	خمیر	۰,۰۶۸۴	۰,۰۵۶۱۴۴	بستک
۰,۰۸۸	۰,۸۳۶۷۳	رودان	۰,۰۹۳	۰,۵۶۸۲۷	بشاگرد
۰,۰۸۸۳۷	۰,۶۷۷۴۵	سیریک	۰,۰۹۳	۰,۹۰۹۴۵	بندرعباس
۰,۰۹۷	۰,۷۷۲۶۷	قشم	۰,۰۹۷	۰,۶۸۷۵۶	بندر لنگه
۰,۰۹۲	۰,۸۸۹۳۲	میناب	۰,۰۹۲	۰,۶۱۲۱۲	پارسیان
			۰,۰۹۷	۰,۸۲۸۷۸	جاسک

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶.

۵-۶ محاسبه جریان خالص و رتبه‌بندی

در این مرحله جریان خالص حاصل از تفریق ورودی و خروجی آلترناتیوها محاسبه می‌گردد. سپس با توجه به جریان خالص به دست آمده رتبه هر آلترناتیو در گروه مشخص می‌گردد. با توجه به نتایج حاصل از خروجی تکنیک پرموتی مشخص گردید که بر اساس ۱۳ شاخص منتخب شهرستان بندرعباس به عنوان مرکزیت استان هرمزگان در بهترین سطح احساس امنیت و شهرستان ابوموسی در بدترین شرایط قرار داشته است. بر

جدول (۸): جریان خالص و رتبه بندی آلترناتیوها

رتبه	جریان خالص	آلترناتیوها	رتبه	جریان خالص	آلترناتیوها
۶	۰,۶۶۴۵۵	حاجی آباد	۱۳	۰,۱۵۲۵۸	ابوموسی
۱۱	۰,۴۷۷۷	خمیر	۱۰	۰,۴۹۳۰۴	بستک
۳	۰,۷۴۸۷۳	رودان	۱۲	۰,۴۷۵۲۷	بشاگرد
۸	۰,۵۹۹۰۹	سیریک	۱	۰,۸۱۶۴۵	بندرعباس
۵	۰,۶۷۵۶۷	قشم	۷	۰,۵۹۰۵۶	بندر لنگه
۲	۰,۷۹۷۳۲	میناب	۹	۰,۵۲۰۱۲	پارسیان
			۴	۰,۷۳۱۷۸	جاسک

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۶.

۶. نتیجه گیری

پژوهش حاضر به سنجش و سطح بندی شهرستان‌های ۱۳ گانه استان هرمزگان بر اساس بعد امنیت انسانی پرداخته است. بدین منظور ۱۳ متغیر انتخاب و داده‌ها از طریق آخرین سالنامه آماری استان ۱۳۹۴ و حوزه انتظامی استان در سال ۱۳۹۶ گردآوری گردید. در این راستا شهرستان‌ها ۱۳ گانه استان هرمزگان از طریق تکنیک تصمیم گیری پرومیتی رتبه بندی شده‌اند. بر اساس نتایج تحقیق مشخص گردید که اولاً استان هرمزگان از نظر احساس امنیت شهروندی دارای وضعیت نسبتاً مطلوبی می‌باشد چرا که آماره جریان خالص ۹ شهرستان بالاتر از سطح متوسط و میانگین به دست آمده از شاخص پرومیتی برای سطح استان برابر با ۰,۵۹۴۸۴، ارزیابی گردیده است که دالی بر این ادعا است. ثانیاً نتایج نشان می‌دهد که پراکنش فضایی احساس امنیت شهروندی در سطح استان هرمزگان تابع متغیرهای همچون میزان جمعیت، تراکم‌های اداری - نظامی می‌باشد چرا که شهرستان بندرعباس با بیشترین جمعیت و به عنوان مرکزیت استان هرمزگان و مرکزیت اداری و نظامی استان در رتبه اول مطلوبیت احساس امنیت و شهرستان ابوموسی با کمترین جمعیت در استان در رتبه ۱۳ قرار داشته است. همچنین بر اساس یافته‌های تحقیق مشخص گردید که شهرستان بندرعباس در بهترین وضعیت و شهرستان ابوموسی در بدترین وضعیت از سطح احساس امنیت شهروندی قرار گرفته‌اند.

منابع

۱. اسماعیلی، عطاء (۱۳۸۶)، بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی زنان شهر مشهد در سال ۱۳۸۵ و عوامل مؤثر بر آن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی مشهد، صص ۶-۵.
۲. امیرکافی، مهدی (۱۳۸۵)، بررسی احساس امنیت و عوامل مؤثر بر آن؛ مورد مطالعه: شهر تهران، تحقیقات علوم اجتماعی، سال اول، شماره یک، صص ۱-۲۶.
۳. امیری، سیدرضا، افسر افشاری، نادر (۱۳۹۰)، مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران، فصلنامه راهبرد، شماره ۵۹، سال ۲۰، صص ۷۶-۴۹.
۴. باپیری، امیدعلی، کمربیگی، خلیل، درویشی، فرزاد (۱۳۹۴)، بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و برخی عوامل مرتبط با آن (مورد مطالعه: دانشجویان استان ایلام)، مجله فرهنگ ایلام، دوره ۱۶، شماره ۴۷-۴۶، صص ۹۰-۷۵.
۵. بارسلطان، سیده رویا، ماهرخ، بربری (۱۳۸۸)، بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی در شهر تهران)، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال چهارم، شماره ۱۲.
۶. بوزان، باری (۱۳۷۸)، مردم، دولت‌ها و هراس، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۷. بیات، بهرام (۱۳۸۸)، بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی (با تأکید بر رسانه‌های جمعی، عملکرد پلیس و بروز جرائم، انتظام اجتماعی، سال اول، شماره اول، صص ۵۵-۳۱.
۸. بیدختی، علی اکبر، شریفی، نوید (۱۳۹۱)، بررسی نقش مداخله گرایانه سازه سرمایه اجتماعی در رابطه بین دینداری و احساس امنیت

۱۹. رسولی، رضا، صالحی، علی (۱۳۹۰)، بررسی و تبیین عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی جوانان، فصلنامه دانش انتظامی، سال ۱۲، شماره ۲، صص ۲۰۱-۱۶۵.
۲۰. ساروخانی، باقر، هاشم زاده، فاطمه (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی (مؤلفه‌های آن) و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهر ساری، فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، سال دوم، شماره دوم، صص ۸۱-۹۴.
۲۱. سلطانی، لیلیا، بیک محمدی، حسن، حیدری، سمیه (۱۳۹۵)، تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری در شهر قدس، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال پنجم، شماره ۱۴، صص ۱۰۴-۸۷.
۲۲. فرجی سبکیار، حسنعلی، رضایی، حجت، غلامی، علی (۱۳۹۴)، سطح‌بندی سکونتگاه‌های روستایی با تأکید بر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی: دهستان تیرجرد- شهرستان ابرکوه)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای مرودشت، سال پنجم، شماره ۱۸، صص ۱۱۶-۱۰۱.
۲۳. فروغ زاده، سیمین، شریعت، سعید (۱۳۹۴)، بررسی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی شهر مشهد، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال هفتم، شماره دوم، صص ۳۲-۱.
۲۴. کاظمی پور، شهلا (۱۳۷۶)، جمعیت و امنیت ملی: توسعه و امنیت عمومی، جلد دوم، انتشارات وزارت کشور.
۲۵. کوزه‌گر کالجی، لطفعلی، ضرغامی، سعید، آقای، پرویز (۱۳۹۳)، سنجش میزان احساس امنیت اجتماعی در فضاهای سبز عمومی در پارک ملت تهران، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، سال دوم، شماره هفتم، صص ۱۵۶-۱۳۹.
۲۶. لطیفی، مهدی، امیری، امیر (۱۳۹۴)، بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی و اولویت‌بندی آن بر اساس روش تاپسیس فازی در شهر تهران، فصلنامه دانش انتظامی پلیس، سال هشتم، شماره یک، پیاپی ۲۴، صص ۱۱۳-۹۱.
۲۷. ماندل، رابرت (۱۳۷۹)، چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه‌ی پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۲۸. مختاری، مریم، بلالی، اسماعیل، میرفردی، اصغر، حسینی اخگر، سیده معصومه (۱۳۹۱)، بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی اجتماعی، فصلنامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره سوم، صص ۳۸-۱۳.
۹. بیدختی، علی‌اکبر، شریفی، نوید، زرگر، مجتبی (۱۳۹۰)، تدوین و اولویت‌بندی استراتژی‌های کاهش ناهنجاری‌های رفتار رانندگی با استفاده از مدل SWOT، فصلنامه نظم و امنیت انتظامی، سال ۵، شماره ۱، صص ۳۶-۱.
۱۰. ترابی، یوسف، گودرزی، آیت (۱۳۸۳)، ارزش‌ها و امنیت اجتماعی، فصلنامه دانش انتظامی، سال ششم، شماره دوم، تهران: دانشگاه علوم انتظامی، صص ۳۲.
۱۱. حاجیانی، ابراهیم (۱۳۸۴)، چارچوب روش‌شناختی برای بررسی احساس امنیت، فصلنامه مطالعات اجتماعی، شماره ۱.
۱۲. حسینی‌فر، عبدالرحمن (۱۳۸۳)، دولت و امنیت اجتماعی در قانون اساسی جمهوری اسلامی، نشریه پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع)، شماره ۲۳، صص ۱۲۱-۱۴۲.
۱۳. حسینی، حسین (۱۳۸۶)، مدیری احساس امنیت در جامعه، فصلنامه امنیت، سال ششم، شماره ۱.
۱۴. حق پناه، جعفر (۱۳۷۷)، جامعه مدنی و قومیت‌ها در جامعه مدنی ایران، فصلنامه مطالعات راهبردی، پیش شماره دوم.
۱۵. حقیقتیان، منصور، صنعت خواه، علیرضا، معین‌الدینی، جواد، شیری امین لو، شیرین (۱۳۹۱)، بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی (بر اساس تفکیک سرمایه اجتماعی درون‌گروهی، برون‌گروهی و ارتباطی) و احساس امنیت در شهر تهران، فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، سال سوم، شماره ششم، صص ۵۶-۳۷.
۱۶. خدامرادی، فریده (۱۳۸۷)، عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان، تهران، فصل‌نامه پلیس پایتخت، فرماندهی انتظامی تهران بزرگ، سال اول، شماره ۲ و ۳.
۱۷. دربان آستانه، علیرضا (۱۳۹۳)، ارزیابی و تحلیل احساس امنیت روستایان نواحی مرزی در استان ایلام، فصلنامه برنامه‌ریزی فضایی، سال چهارم، شماره چهارم، صص ۱۵۶-۱۲۹.
۱۸. دربان آستانه، علیرضا، عسگری، حشمت‌اله، قربانی، فاطمه (۱۳۹۲)، تحلیل فضایی و پهنه‌بندی احساس امنیت روستایان شهرستان شیروان و چرداول، فصلنامه علمی- پژوهشی دانشگاه گلستان، سال سوم، شماره نهم، صص ۱۲۶-۱۰۵.

35. Foster, S. Knuiman, M. Villanueva, K. Wood, L. Christian, H. Giles-Corti, B. (2014) "Does Walkable Neighbourhood Design Influence the Association between Objective Crime and Walking?", *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 11:100.
36. Kim, Seongjin (2008) "Concept of Societal Security and Migration Issues in Central Asia and Russia", *CAMMIC Working Papers*, No.2, p.p. 1-20.
37. Macharis, C., Springael, J., Brucker, K.D., & Verbeke, A. (2007) *Promethee and AHP: The design of operational synergies in multicriteria analysis, Strengthening Promethee with ideas of AHP*. *European Journal of Operational Research*, 153, 307-317.
38. Okoli C., Pawlowski, S.D. (2004), "The Delphi method as a research tool: an example, design considerations and applications;" *Information and Management*, Vol. 42.
39. Panik, Branka (2009). "Societal Security - Security and Identity", *Western Balkans Security Observer*, No. 13, p.p. 29-38.
40. Safari, H., Fagheyi, M.S., Ahangari, S.S., & Fathi, M.R. (2012), *Applying PROMETHEE Method based on Entropy Weight for Supplier Selection*. *Business management and strategy*, 3(1), 97-106.
- مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره دوم، صص ۴۰-۲۱.
۲۹. معین، محمد (۱۳۹۱)، فرهنگ فارسی معین، تهران، نشر مروارید.
۳۰. نوروزی، فیض‌اله، فولادی سپهر، سارا (۱۳۸۸)، بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۲۹-۱۵ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، مجله راهبرد شماره ۱۸ (۵۳).
۳۱. هرسیج، حسین، محمود اوغلی، رضا (۱۳۹۱)، بررسی رابطه مشارکت سیاسی و احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان اصفهانی، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره دوم، صص ۲۰-۱.
۳۲. هزارجریبی، جعفر، صفری شالی، رضا (۱۳۸۸)، بررسی رضایت‌مندی از زندگی و جایگاه احساس امنیت: مطالعه موردی شهروندان تهرانی، فصلنامه انتظام اجتماعی، سال اول، شماره سوم، صص ۲۸-۷.
33. Albadavi, A., Chaharsooghi, S.K., & Esfahanipour, A. (2007). Decision making in stock trading: An application of PROMETHEE. *European Journal of Operational Research*, 177, 673-683, 2007.
34. Brans JP, Vincke Ph, Mareschal B. (1986) «How to select and how to rank projects: The PROMETHEE method», *European Journal of Operational Research*, 24,228-238.